

ԱՒԵՏԱՅԵՐ

“ՓՈՂ ՏՈՒՒՔ ՄԱՆԻ ՏՂՈՅԸ ՈՐ ԻՆՏԻ ԳԱՆ.” ԴՈՒԿ ԺԸ 16:

ՀԱՏՈՐ ԺԶ.

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1, 1887

ԹԻՒ 9

ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՄԸ Ի ՆՈՐՎԵԿԻԱ

Մեր 6-ր թուոյն մէջ գրուած էր պատկեր մը որ կը ներկայացունէր Չինաց հարս և փեսայ մը: Պատկերը զոր կը դնենք այսօր, կը ցուցնէ Նորվեկիոյ դիւղացի մը և իւր հարսը, որ ձեռք ձեռքի տուած կ'ելլեն եկեղեցիէն դուրս պատկի արարողութիւնը կատարուելէն ետքը: Փեսային ծնողքը կ'երթան ետևէ և նուագածու կը սպասեն անոնց տանը զանոնք տուն: Հարսին գլուխը գրուած է պատկ մը որ կը ցուցնէ թէ մտած է նա ամուսնական վիճակի մէջ: Հարսանեաց տոնախմբութիւնը երբեմն օրեր կը տևեն, և այդ միջոցին հարսը բնաւ չերևիր առանց պատկին: Պատկն այնպէս շինուած է որ եթէ գնդաւոր մը հանուի անկէ, կ'իյնայ գլուխէն, և երբ այս կ'ըլլայ, երաժշտութիւն և նուագք կը դադարին և հարսերը կը մեկնին և կ'երթան իրենց տեղերը:

կը տրուէր առաջին հասնողին: Այս սովորութիւնը պահուեցաւ ընդերկար մինչև բռնաբարութեան վտանգն անցնելէն շատ ետքը:

Ճանապարհորդ մը կը պատմէ հարսանեաց ուրիշ սովորութեան մը վրայ զոր տեսաւ Շուէտ: Հարսանացուն կը կրէ իւր կուշտը քթան կտաւէ տոպրակ մը, և անոր բարեկամաց իւրաքանչիւրը մինչ կ'անցնին կու տան անոր թղթադրամի ծրար մը զոր հարսանացուն կը ձգէ տոպրակին մէջ առանց նայելու անոր վրայ: Երբեմն հարսանացու մը որ առհասարակ սիրելի է, շատ մեծ գումար մը ստակ ձեռք կը բերէ այս կերպով: Չենք կարծեր թէ թուրքիոյ հարսանացուք պիտի առարկեն այս սովորութեան դէմ: Եթէ կը գանուին այնպիսիք որ տարակոյս ունին ըսածիս վրայ, կրնան փորձ մը ընել այսուհետև կատարուելու առաջին հարսանեաց ատեն: Եւ որովհետև թղթադրամներ չեն գործածուիր այժմ հոս, կարծեմք թէ ոսկի և արծաթ ստակներն ալ կ'ըլլան նոյնպիսի ընդունելի:

Կանուխ ժամանակաց մէջ, մինչ Շուէտը և Նորվեկիացիք տակաւին հեթանոս էին, պատերազմիկը կը համարէին թէ իրենց պատիւը կը պահանջէր որ իրենց հարսներն առնուին բռնի: Այնպէս որ երբ հարսանացու մը կը տարուէր հարսանեաց հանդիսին, շատ անգամ ուրիշ մարդ մը կը յափշտակէր զնա, և կուր ծագելով ասկէ, թերևս քանի մը կենաց կորուստ կը պատահէր: Բայց այն ինչ հանդէսը կ'աւարտէր,

ՀԱՐՍԱՆԻՔ ՄԸ Ի ՆՈՐՎԵԿԻԱ

այսպիսի բռնութիւն մը կը նկատուէր նախատական բան, և երիտասարդք անխնայապէս ձի հեծնելով աճապարանօք կ'երթային տանել աւետիսը բարեկամաց որք վախով կը սպասէին տունը: Շատ թանկագին պարզ և մը

ՏՂՈՒ ՄԸ ՍԵՍԸ

Օր մը ծերունի կին մը իւր ձեռքը ծրարով կ'երթար փողոցէն, և շատ յոգնած ըլլարով նստաւ հոն քարի մը վրայ: Երեք փոքր տղայք որոց ամենէն մեծն էր իբր ինր տարեկան, եկան կեցան ծերունի կնոջ դիմացը, բնաւ

չխօսելով բան մը այլ լոկ նայելով անոր երեսը : Դերուռնի կինը ժպտեցաւ : Բայց յանկարծ դադարեցաւ անոր ժպիտը և իւր տպածոյէ գողնոցին ժպիտը տանելով աչքին սկսաւ սրբել իւր արտասուքը : Տղայոց մեծը հարցուց անոր, « Կը ցաւիս վասն զի տղայ չունի՞ս : » « Էս — ես ժամանակաւ ունի տղաներ, բայց ամէնքն ալ մեռած են, » ըսաւ կինը շնչելով և կը հեկեկար միանգամայն : « Կը ցաւիս, » ըսաւ փոքրիկ աղջիկը, դողդոջելով իւր ծնօտը : « Էս կուտայի քեզ իմ փոքրիկ եղբայրներէս մին, բայց միայն երկուք ունիմ, և չեմ կարծեր թէ պիտի ուզեմ դատուիլ անոնց մէկէն : » « Աստուած օրհնէ՛ զքեզ, զաւակս, օրհնէ՛ յաւիտեան, » ըսաւ կինը հեկեկարով, և վայրկեան մը թաղեց իւր երեսը գողնոցին մէջ : « Բայց պիտի ըսեմ քեզ թէ ինչ պիտի ընեմ, » շարունակեց փոքրիկ աղջիկը ծանրութեամբ : « Դուն կրնաս համբուրել զմեզ, ամէնքս մէկ անգամ, և եթէ փոքրիկ բենիամին չվախնար, կրնաս համբուրել զնա չորս անգամ, վասն զի նա անուշիկ է չաքարի պէս : » Փողոցէն անցնողները մեծապէս զարմացան մնացին տեսնելով երեք աղւոր հագուած մանկիկներու իրենց բազուկները դնելն այն անձանօթ կնոջ պարանոցին վրայ և զնա համբուրելը : Բայց անոնք չէին գիտեր այն տղայոց սիրտերը և ոչ կը լսէին կնոջ խօսքերը զոր ըսաւ մինչ ոտք ելաւ երթալու : « Ո՛հ, տըղայք, ես ձեր կին մին եմ միայն : Էս կը կարծէի թէ բան մը չկար ինձ համար որ փափաքէի ապրել, բայց դուք սուիք ինձ աւելի դուարթ սիրտ մը քան որչափ ունէի տասն երկար տարիներէ հետէ : »

ԹՈՒՉՆՈՅ ՆՈՐ ԸՆՏԱՆՈՒԻ ՄԸ

Ահա ուրիշ զոյգ մը ևս, որ պատարաստ են սկսել անարարութեան : Չեն միացած որ և իցէ հանդիսի նման Նորվեկիացի հարսին և փեսային, ինչպէս կ'երևի առաջին երեսին վրայ, բայց միացած են այն օրհնութեամբ զոր Աստուած տուաւ ստեղծագործութեան ժամանակը « ամէն թիւաւ որ թուչոյ իր տեսակին պէս » և ըսաւ անոնց, « Աճեցէք ու շատցէք : »

Բայց թուչունք ի՞նչպէս կ'ընտրեն իրենց ամուսինները : Ամէն դարուն անոնցմէ հազարաւորներ և բիւրաւորներ կը դառնան արևոտ հարաւէն, և ի՞նչպէս կ'որոշեն իրենց մէջ թէ ո՞ր երկուքը պիտի բնակին մէկտեղ : Երբեմն նախանձորդք կը կուտին միւկնոյն թուչոյ վրայ, բայց միայն մէկ ամուսին կ'ունենան, և չենք գիտեր թէ արդեօք միշտ մի և նոյն զոյգը կը բնակի ի միասին տարուէ տարի թէ նոր նոր զոյգեր կը կազմուին ամէն դարուն :

Մեր առջև գտնուող գեղեցիկ զոյգը նոր աւարտած են իրենց տան շինութիւնը : Ընտրած են անոր համար

չուք տեղ մը տերևախիտ ճիւղի մը ներքև, և պատած են զայն քնքոյշ նիւթերով : Մինչ մայր թռչունը կը նստի անոր մէջ օր ըսաւ օրէ հակիթնեւուն վրայ, անոր հաւատարիմ ընկերը բնաւ չմոռնար զայն, և ոչ կը թերանայ սնուցանել զայն ախորժահամ ճճիներով և միջատներով : Այնուհետև երկու ծնողք ի՞նչ խնամով կը հսկեն իրենց փոքրիկ ձագերուն վրայ, և ի՞նչպէս իւրաքանչիւր զեպիւռ կ'օրէ անոնց անկողինը, մինչև որ ըլլան

ԿԷՍ ԽՆՁՈՐ, ՃՇՄԱՐԻՏ ՊԱՏԱՌԹԻՒՆ ՄԸ
Ասկէ իբր երեսուն տարի առաջ ձմեռուան ցուրտ առաւօտուն խումբ մը աղջիկներ և մանչեր հաւաքուած էին դպրոցին սրահը կրակարանին շուրջը : Կը խօսէին և կը խնդային, քիչ ուշադրութիւն ընելով նորեկ աղջկան մը որ միւսներէն զատ կայնած էր : Ժամանակ ժամանակ կողմնակի հայուաց մը կը նետէին անոր կողմը կամ կը դառնային դէպի նա և աչքերնին յա-

ԹՈՒՉՆՈՅ ՆՈՐ ԸՆՏԱՆՈՒԻ ՄԸ

բաւական զօրաւոր և համարձակ տարածել իրենց թեւերը հողալ զիրենք :

Ո՞վ սորվեցուց փոքրիկ թուչոյ շինել իրենց բոյները այսպիսի ճարտարութեամբ և հանճարով, և լցուց անոնց սիրտերն այսպիսի հոգով դէպ իրենց ձագերը : Ո՞վ կը խնամէ առուուց ձագերը որ կ'աղաղակեն : Եւ Աստուած որ կը հոգայ թուչունները, միթէ չունի՞ հոգ տղայոց վրայ որ ծրնած են ապրիլ յաւիտեան և որ կարող են ճանչնալ և սիրել զնա փոխադարձաբար :

ուած կը նայէին կոպտութեամբ, բայց ոչ որ կը խօսէր անոր հետ : Փոքրիկ աղջիկը անկէ առաջ բնաւ գացած չէր դպրոց, վասն որոյ սկսաւ անհնալ և կը բաղձար տունը գտնուիլ : Կը փափաքէր կարող ըլլալ վազել տուն իւր մօր քով և աղէկ մը լալ անոր սիրելի բազկաց մէջ : Արտասուքի փոքրիկ կաթիլ մը կը դողդոջէր անոր աչաց մէջ և կը թուէր թէ մօտ էր վար էլնալու, բայց բնաւ չինկաւ, վասն զի ճիւղ այն միջոցին պատահեցաւ բան մը :

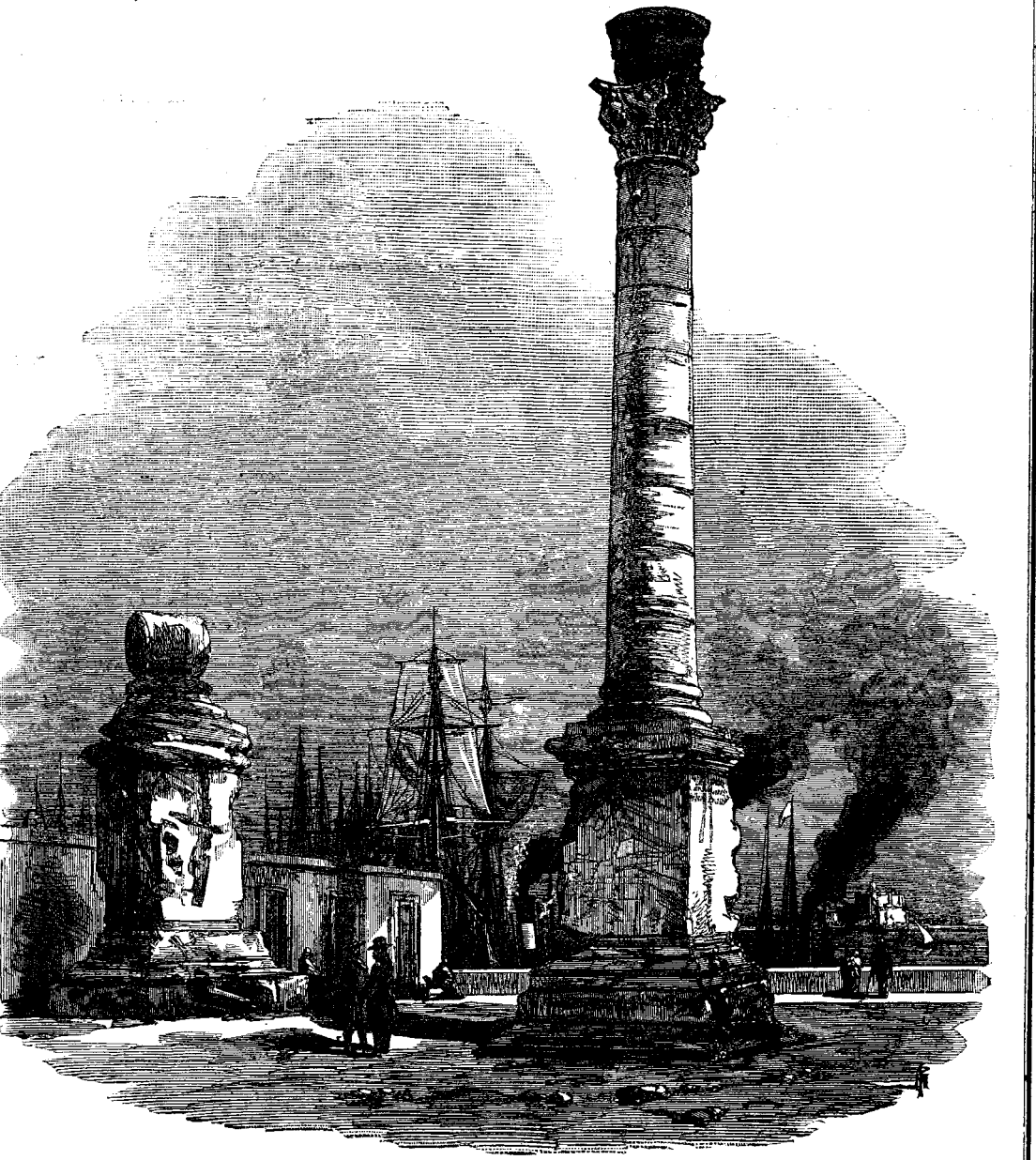
Յանկարծ դուրսի դուռը բացուեցաւ և պայծառ աչուրներով, վարդագոյն այտերով աղջիկ մը վաղեց եկաւ

ներս : Իւր հետ ներս բերաւ առատու-
թեամբ մաքուր և ցրտասառոց օդէն ,
և զուարթութիւն ազգեց դպրոցի սրա-
հին որ առաջ չէր այնպէս : Եկաւ կրա-
կարանին քով համարձակութեամբ իբր
թէ իւր տան մէջ էր , և իւրաքանչիւր
աշակերտի քարի լոյս ըսելէ ետքը ,
աչքին դպաւ նորեկ աշակերտը : «Քարի
լոյս» : Ըսաւ քաղցրութեամբ , կրակա-
րանին խորովակին միւս կողմէն : Ազ-

կրք Լիպպի մեծցաւ և եղաւ կին մը ,
պատմեց ինձ ինքն այս պատմութիւնը ,
և սովոր էր ըսել թէ իւր կէս ինձորի
նուէրովը վաստկեցաւ իւր սիրելի բա-
րեկամը Հէթթի Բու : Բայց կարծեմ
բացի ինձորէն կար ուրիշ բան մ'ալ
որ սիրուեց այն վշտացեալ փոքրիկ
սիրտը այն ցուրտ առաւօտը , չէ՞ր գի-
տեր , ի՞նչ էր այն :

Թիւններ գործել : Հոն էր նաև ծայրն
Ապպիական կոչուած ճամբուն որ հըռ-
չակաւորագոյն պողոտան էր Պետու-
թեան մէջ , որ իւր ճիւղերով կը կա-
պէր զՀոռոմ Հարաւային իտալիոյ բո-
լոր մասանց հետ : Պասկերին մէջ կը
տեսնէք երկու սիւններ որոց մին բա-
ւական լաւ պահուած է : Ոմանք կը
կարծեն թէ այս սիւններուն քով կը
վերջանար Ապպիական ճամբան , թէ-

Ղրկան վրայ իսկոյն
զուարթութիւն ե-
կաւ , թէպէտ պա-
տասխանեց երկչո-
տութեամբ : «Յուրտ
չէ» : Ըսաւ , հանե-
լով ձեռքէն ձեռ-
նոցները և բռնելով
իւր կարմրած ձեռ-
ուրները կրակարա-
նին վրայ : Այնու-
հետև իւր գիրուկ
ձեռաց մին խոթեց
ծոցը և հանեց անկէ
ընտիր կարմիր խոն-
ձոր մը : Իւր ուժեղ
մատուրներով , ճեղ-
քեց երկուքի բաժ-
նեց զայն ժպտուն
դէմքով և առաւ ա-
նոր կէսը նորեկ ա-
շակերտուհւոյն :
«Ինձոր կը սիրե՞ս» ,
ըսաւ : Փոքրիկ աղ-
ջիկը շատ կը սիրէր
ինձոր , և իրեն այն-
պէս թուեցաւ թէ
այնպիսի համեղ
ինձոր բնաւ չէր կե-
րած : շատ ջրոտ ,
կակուղ և ախորժա-
համ : «Իմ անուն է
Լիպպի» , ըսաւ պայ-
ծառ աշուրներով
աղջիկը , «Ի՞նչէ քու
անունդ» : Իմ ա-
նունս է Հէթթի ,
պատասխանեց միւս
փոքրիկ աղջիկը :
«Քարի» , ըսաւ Լիպ-
պի , կ'ուզե՞ս նստիլ
քովս : Կատարանիս
քով պարապ նստա-
րան մը կայ , և գի-
տեմ թէ վարժուհին
պիտի տայ քեզ թոյլ
նստիլ հոն» : Հէթթ-

ԵՐԿՈՒ ՍԻՒՆԵՐ ՊՐԵՏԻՉԻՒ ՄՕՏ

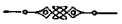
Թիի շատ հաճելի եկաւ նստիլ անոր
քով , և երկու աղջիկները գային գրա-
նեկ Լիպպիի նստարանը , ուր խօսակ-
ցեցան ուրախութեամբ մինչև զանդա-
կին զարնուիլը : «Ո՞ւր է Հէթթի
Բու» , հարցուց վարժուհին , և յետոյ
մինչ գեռ ոչ ոք ժամանակ ունեցաւ
տալ պատասխան , տեսաւ թէ նա կը
նստէր զուարթագէմ Լիպպիի քով :
Վարժուհին ժպտեցաւ ըսելով , «Կը
տեսնեմ որ լաւ ընկերութիւն մը ու-
նիք» , և Հէթթիի թոյլ տրուեցաւ այն
նստարանին վրայ նստիլ շատ օրեր :

ՊՐԵՏԻՉԻ

Պրինտիգի , ծովեղերեայ քաղաք իւ-
տալիոյ հարաւային արևելեան կողմը ,
ծանօթ էր նախնի Հռոմայեցւոց Պրուս-
տուգիում անուամբ : Հռոմայեցիք ա-
ռին զայն նախ քան զԲրիտանոս 267ին ,
և որովհետև ունէր լաւ նաւահան-
դիստ , և շինուած էր Ագրիական
ծովուն մուտքին վրայ , բրին զայն ի-
րենց նաւային գլխաւոր կայանը : Պրին-
տիգիէ ընդհանրապէս նաւատորմիչք
ճամբայ կ'ելլէին յԱրևելք յաղթու-

պէտ այլք կը համարին թէ տաճարի
մը սիւններն էին անունք :
Վերգիլիոս բանաստեղծը մեռաւ ի
Պրինտիգի նախ քան զԲրիտանոս 19ին ,
և դեռ կը ցուցուի տունը ուր մեռաւ
նա : Աննիբաղ , կարճեղմնացւոց զօ-
րավարը , անյաջող ջանք մը րրաւ առ-
նուլ յիշեալ քաղաքը : Յուլիոս կեսար
ևս չյաջողեցաւ պաշարել իւր հակա-
ռակորդին , Պոմպէլիոսի , նաւատորմիչը
Պրինտիգիի նաւահանգստին մէջ :
Վերջին ժամանակայ մէջ քաղաքը

կորսնցուց իւր կարեւորութիւնը բայց այժմ վերստին կը ստանայ զայն: Պրինտիօնի ծայրը կը գտնուի այն երկաթուղայնն որ կ'անցնի Սէնիս լեւան փապուղիէն, և Անգղիայէ, Գաղիայէ Արևելք ճամբորդողները ընդհանրապէս այդ ճամբէն կ'անցնին, և այնուհետև Պրինտիօնի շոգենաւ նստելով կ'ուղևորին Սուէզի ջրանցը: Բայց հին Պրունտուգիտմը բնաւ պիտի չչինուի վերջապէս: Ապալիական ճամբուն վրայէն անցնող կարաւանաց տեղ այժմ կ'անցնին երկաթուղոյ կառքերը, և փոխանակ զուկանաներուն զորս կը թիափարէին գերիք և մահապարտք, այժմ կը նաւարկեն ահագին շոգենաւք: Եւ նոր քաղաքն աւելի լաւ է քան հինը:

ՀԱՂԻԻ ԱՉՈՒՐՆԵՐԸ ԿԸ ԲԱՑՈՒՆ

«Ոչ Տէյլի, դուն չես կրնար առնուլ իմ բալետիս: Ահա հոս կը դնեմ:» «Ըսել կ'ուզեմ» երբ դուն չես գործածեր, Հալլի,» և մինչ կ'ըսէր զայս Տէյլիի կայտոյտ աշուքները կը նայէին անձկութեամբ Հալլիի վրայ: «Չայն գործածեմէս ետքը պիտի դնեմ սենեակս:» «Կրնայիր տալ ինձի զայն քանի մը վայրկեանի համար միայն, Հալլի:» «Բայց դուն չես դիտեր գործածեալ կերպը:» «Կրնամ սորվիլ, թոյլ տուր ինձ, փորձեմ: Գիտեմ թէ պիտի կարենամ սորվիլ:» «Գու բալետիսը վրայ սորվիլ» պատասխանեց Հալլի խստութեամբ, և սկսաւ քայլել միանգամայն մրմնալով, «Ես առի բալետիսը բուն իմ ստակով:» Չեմ ուզեր որ Տէյլի աղտոտէ զայն:»

Չտեսաւ սակայն որ մօրաքոյր Ալիս ծուած ականջ կը դնէր անոնց:

Հալլի Պրատն չար տղայ չէր բայց քիչ մը անձնասիրութիւն ունէր: Շատ կը բարկանար եթէ ոք ըսէր թէ իւր մօրաքեռ աղջկան, Տէյլիի, սիրտը կտորեց: Ճշմարտապէս կը սիրէր զնա, բայց Տէյլի այնպէս աղնիւ էր որ չէր բարկանար Հալլի ըրած շատ մը անաղնիւ և անչորհք բաներուն համար:

Երբ Հալլի մեկնեցաւ Տէյլիի քովէն, Տէյլի գնաց տուն կամաց կամաց քայլելով շատ վշտացած: Չէր կարող հասկնալ թէ ի՞նչպէս Հալլի կը մերժէր ընել այնպիսի փոքր շնորհ մը: Չէր կրնար խորհիլ թէ պիտի մերժէր Հալլին գոհ ընելէ եթէ իւր ունեցած խաղալիքներէն որ և իցէ մին ուզէր նա գործածել:

Թէյն ետքը Հալլի նստաւ սենեակը ընտանեաց մէջ, և յանկարծ միտքը եկաւ նոր պատկերազարդ գիրքերը

զոր մօրաքոյր Ալիս ընդունած էր նուէր Նինդեան տօնին: Ըսաւ, «Մօրաքոյր Ալիս, այս իրիկուն սերտելու դաս չունիմ, կու տամ ինձ քու պատմութեան գիրքերդ որ նայիմ:»

«Ոչ, Հալլի, որոշած եմ որ շատ մաքուր բռնեմ իմ պատմութեան գիրքերս, և պահեմ զանոնք սնտուկիս մէջ երբ չեմ գործածեր:»

Հալլիի երեսին վրայ կը տեսնուէր զարմացող և բարկացող երևոյթ մը: Մօրաքոյր Ալիս, անուշիկ մօրաքոյր Ալիս, բնաւ մերժած չէր թոյլ տալ որեւիցէ բան գործածել անկէ առաջ: Նոյնչափ զարմացաւ և ապշեցաւ Տէյլի որ եկած էր հոն իւր մայրիկին հետ:

Տղոց կը թուէր թէ բաց ի իրենցմէ ոչ ոք ուշադրութիւն տուած էր մօրաքոյր Ալիսի պատասխանին: Հալլի ուրիշ գերք մը առաւ դարակէն, բայց հաճոյք չզգաց և ոչ կարող եղաւ յաղթել իւր պարզ խնդրուածին մերժութիւնէն յառաջ եկած անհաճոյ արդիւնքը:

«Պէտք է սուրցնեմ նոր մատիտիս ծայրը սրպէս զի պատրաստ ըլլայ երկուշարթի օրուան,» խորհեցաւ Հալլի: «Հայրիկին զմելինը իմինէս սուր է, ուղեմ անկէ:» «Հայրիկ,» ըսաւ բարձր ձայնով, «զմելինդ ինձի կու տամ, որ սուրցնեմ նոր մատիտիս ծայրը:»

«Ոչ, ես որոշած եմ չտալ զմելինս, երբ ես գործածեմ զայն, պիտի սըրբեմ, և պահեմ գրպանս: Ոչ, ես չեմ կրնար տալ իմ զմելինս, դուն ստացիր հաս մը քեզի համար:»

«Հայրիկ,» ըսաւ Հալլի, և գրեթէ արտասուօք լեցան աշուքները: Իւր կենաց մէջ բնաւ այսպիսի պատասխան չէր ընդունած Հալլի իւր հօրմէն: Վերաւորուած, աւելցած և բարկացած, ծածկեց իւր երեսը իւր ձեռաց մէջ քանի մը վայրկեան: Տէյլի մօտենալով անոր մեղմ և հեղին վերառաւ անոր գլուխը և ըսաւ, «Հալլի, ես բերի իմ նոր խաղալիկս, կ'ուզեմ տեսնել:»

Հալլի նայեցաւ աղնիւ փոքրիկ աղջկան վրայ, որուն երեսը լեցուն էր կարեկցութեամբ: Ճիշդ քիչ մը անգին կը տեսնէր իւր հօր խոփու երեսը, և մօրաքոյր Ալիսի տխուր երեսը որ իբր թէ կ'ըսէին պարզապէս «Արժանի ես Տէյլիի մարդասիրութեան:»

Ամենալէն կարմրեցաւ Հալլիի երեսը երբ միտքը կը բերէր կէս օրէ ետև պատահած դէպքը, և իւր մերժելը փոքրիկ աղջկան խնդիրը որ միշտ պատրաստ էր զնա մասնակից ընել իւր

վայելած ամէն հաճոյից, ամէն նուէր ներուն: Այս դասը բնաւ չմոռցաւ Հալլի:

ՍԿՈՎՏԻԱԿԱՆ ՏԱՏԱՍԿԸ

Փոքրիկ Մաննիկ ծաղիկներ շատ սիրելուն համար վերաւորած էր իւր ձեռքը սուր տատասկի մը դպչելով:

«Կուզէի որ բնաւ չկենար տատասկ աշխարհիս մէջ» ըսաւ Մաննիկ կիրք երած:

«Եւ սակայն Սկովտիացի ազգը այնքան կը յարգէ զայն որ կը քանդակեն զայն իրենց ազգային զինանշանաց վրայ,» ըսաւ անոր մայրը:

«Վերջին ծաղիկն է այդ զոր պիտի ընտրէի այդպիսի նպատակի մը համար,» ըսաւ Մաննիկ: «Չունիմ տարակոյս թէ կը գտնուին քան զայն աւելի գեղեցիկ շատ մը ծաղիկներ մինչեւ անգամ անպիտան խոտերուն մէջ:»

Բայց այս տատասկը ժամանակաւ այնպիսի բարիք ըրած է Սկովտացուց» ըսաւ մայրը, «որ անոնք սովորեցան մեծ յարգ ընծայել անոր: Անգամ մը Տանիմարքացիք արշաւեցին Սկովտիա եւ պատրաստուեցան յարձակել պահապան զինուորացու վրայ որ կը քնանային: Սողակելով յառաջ եկան բոկ ոտքով որչափ որ կարելի էր լռիկ եւ անմուտնչ մինչեւ որ եկան գրեթէ անոնց բանակած տեղը: Ճիշդ այն ատեն բոկոսն զինուոր մը կոխեց մեծ տատասկի մը վրայ, եւ ոտքը վերաւորուելով ցաւէն աղաղակեց սուր եւ բարձրաձայն ճշով:

Չայնն արթնցուց քնացողները եւ այր իւրաքանչիւր ոտք ելլելով ընդոտտ, առաւ իւր զէնքը: Սկովտիացիք կռուեցան մեծ քաջութեամբ, և արշաւողք վանուեցան մեծ կորուստով: Այսպէս, կը տեսնես որ այս տատասկը փրկեց զՍկովտիա, և յանձնեալ էր դրուեցաւ այն Սկովտիացուց կնիքներուն վրայ իբրեւ ազգային ծաղիկ:»

«Շատ լաւ, ես բնաւ չէի կրնար կարծել թէ այսպիսի փոքր բան մը կրնար փրկել ազգ մը:»

Արեւիկայի Մեծնորայ ընկերութեան կողմէն,
Արտօնատեր Ջ. Ս. ՊԱՐՆԵՄ
Տնօրէն—Խմբագիր Հ. Ս. ՊԱՐՆԵՄ
Ճիննանճրար եօգուշու

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒԹՅԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա. ՅԱԿՈՒ ԳՈՅԱՅԵԱՆ